

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Tamás Ernő

Cím:

Modern barlanglakók

Forrás:

Pesti Hírlap

Bp.

(Hely)

1930. I. 3.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

361.1

Hely

Idő

"1930"

Személy

Helyszám

Modern barlanglakók.

Kisajátítják a budafoki barlanglakásokat.

— A Pesti Hírlap tudósítójától. —

Rövid újsághír közlése száll szájról-szájra Budafokon; a belügyminiszter utasította a városi tanácsot, hogy a városszabályozási rendelet értelmében sajátítsa ki a barlanglakásokat. Krisztus után 1930-ban — *barlanglakók?* — kérdi csodálkozva, aki nem járt még a budafoki kőbánya és Olajhegy városrészekben. Bizony barlanglakók ezek, — villamoson alig félóránira Budapesttől. Több száz cserthium mészkőbe vájt barlanglakásban — melyek boltozás nélkül is erős hajlékok — körülbelül kétezer ember lakik itt, az egykori borpincek helyén, a hegyoldalon.

A városháza előtt fekvő tér modern épületei közül lépcsős, dombos utcák vezetnek Tabánra emelkedető kis házak között a régi kálvária felé. Gírbegörbe hegyutak ezek az utcák, de megszoktuk ezt a látványt a Duna jobbpartján, a festői és regényes jelzőkkel dédelgetett Tabánban, nem is lepődünk meg tehát, amíg lihegve, verejtékezve megmásszuk az emelkedő utakat. Bástya-stílusban épített feljáróval ökes, modern moziépület áll az utcakereszteszen.

A Kálvária-utca itt kapaszkodik a mozi mögött és amint kibukkan az ember a dombtetőre a villaszerű épület előtt, meglepetten tekint körül. Néz jobbra, balra, — ez meg micsoda? Itt nem fák, nem virágok. — *Kemények nőnek ki a földből.* Kemények bizony, nekik támaszkodhatnak a vándor, amíg bámulva keresi — hol vannak a lakások, amelyek tűzhelyéből ezeken a keményeken át száll a füst. Az utca egyik oldalán épületek, a másik oldalán kemények emelkednek a zölden virító gyepek körül. A lakások a föld alatt, — ha néhányat lépünk és nem vigyázunk, belezuhanhatunk a barlanglakás udvarába. Kálvária-utca 30. Az első mészkőbe vájt barlanglakás amint felérünk — ni-ni, itt a lejárata és a kicsi, mély udvar kőkövekkel, kőhasábkövekkel rakott falain kis ajtók nyílnak be a lakásokba.

A kőbányai rész felé fordulva, a Zoltán-utca páros oldala csupa színnel, érdekességgel köszönt. Hosszu, keskeny váraróknak hinnénk hajdan való időkben ittfelejtett bástyamaradvány tövében, amint lecsodálkozunk a mélységbe. Szűk lejárati kőfalak között vezet oldalról a napsütötte udvarokba, amelyekből a mészkőbe vájt barlanglakások ajtai nyílnak. Fenn kerítések, kémények, a mélység másik partján házikók — a lakók az utcáról kis fahidakon juthatnak oda.

Árpád-utca 19. Nagy, tég, négyszögletű udvar, minden falában lakások. Alacsony kis szobák. Sirbolt-hideg és pincetöld-szag csap a bejövő arcába, de a szobákban tisztaság, rend a butorok között. Szentképek, olajnyomatok a fehérre meszelt falakon. A bejáró egyik kővébe ezt vésték: „Handel Gy. B.-féle borpince 1896.” Akkor még borpince volt itt, most szükségilakók húzódnak meg a kis lakásokban.

Ezt biztosan nem sajátítják ki, — vigasztalják a lakók magukat. — Hiszen ez nincs utban és csupa rendes lakás! Száraz, egészséges lakások ezek.

A Géza-utca szintjén a kerítések mögött kertek, gyepek tőrségek, a mélyedésben bevált épületek. A lakók a telektulajdonosoknak bért fizetnek a barlanglakásokért. A legkisebb negyedévi bér 8–10 pengő, de van nagyobb bér is. Az egyik házaspár — a férj kecsis, a feleség napszámos — egy szoba-konyhás, kamrás barlanglakásért 52 pengőt fizet évnegyedenként.

Az Olajhegyi rész primitív, kőbe vájt odú valósággal elkápráztatják a szemet. A hosszú, gírbegörbe Olajhegy-utcában a barlanglakások tömege húzódik meg.

Az egész utca barlangodu. A Szent Gellért-utca, Hatom-utca és Géza-utca négyszögében a föld mészkőfalaja át meg átvája minden irányban, az apró barlangaróknak a körmönfont módszerek és agyafúrt, kényeszerű lelemény valósággal rejtélyes lejárata-

tokat vájtak, hogy a föld színe alá vezetett barlangokba bejuthassanak a lakók. Két szűk köz vágja át ezt a barlanglakótelepet, a Nyul-utca és a Márvány-utca. A Szent Gellért-utca 19. számú barlangokba útorkozatos csigalépcsőszerű lejárati vezet. A lakások fő öit zölden zsendül a fű és füstölög a tégl- és a bádógekémény.

Ez aztán a rendkívüli, amit itt lehet látni, — talán sehol másutt az egész világon; nincs házfal, sem kerítés, hova tegyék tehát az utcajelző táblát? *A kéményre.* Piros téglakémény bujik ki a gyeptől, a kémény oldalára szegeztek az öntöttvas táblácskát: *Szent Gellért-utca 17.*

Természetes. A házak a földben, az utcán a kémények.

A lakók igyekeznek barátságossá, meghitt otthonná varázsolni a barlanghajlékokat. Zöldre festett farácskerítéssel övezték a mélységet, fákat, virágokat neveltek a kövek között.

Színre, illatra vágnak — örök emberi vágy, ha az őseiber rajzolatokat vésett, színes vonalakat festett az igazi barlang falára, hogyne csinosítaná,

ékesítene otthonát a XX. század szükségilakója, aki csak kényszerből bujt meg a barlanglakókban! Kivájta, aztán szétfűrészelte a nagy mészkődarabokat és beleépítette a földbe, a hegyoldalba és a dombtető alá a házat. Otthon van itt és aki régóta lakik erre, most retteg, hogy „kisajátítják” innen. Az Olajhegy-utca elején éppen most rakják egy barlang falait, ezt már nem is vájják, rakják, építik...

— Városrendezés? A Tabánt is mióta rendezik — mondják a barlanglakók Budafokon.

Olajhegy-utca 12. Alul-felül házak. Kis fahid köti össze az utca színén álló házikókat. Olajhegy-utca 14. Befelé fordított L alakban vájták a házat és a lejárati, a kíváncsi az utcáról be sem láthat a barlanglakók udvarába.

A régi kálvária a Kálvária-utca elején. Ettől kapta az utca a nevét, de mintha jelképi volna ez az utcanév: mégis csak kálvária ez az élet itt a barlangokban, a Kálvária-utcán és környékén.

A miniszter utasította a városi tanácsot, hogy sajátítsa ki a barlangokat, telepítse ki a barlanglakókat... igen ám, de hogyan, és hova?

Tamás Ernő